

Posílení Klíčovského biokoridoru a obnova jeho funkčnosti - doporučení pro výsadbu keřů v roce 2015

Na celé lokalitě Klíčovského lesoparku je dodnes zřejmé, že jde o historický park. Péče o něj byla v minulém století dlouhodobě zanedbávána, a proto některé jeho části (zejména svahové) získaly charakter lesoparku.

Do severozápadního okraje Klíčovského lesoparku byl umístěn biokoridor ÚSES místního významu. Jak jsem uvedl v předchozím odstavci, původní určení plocha – park – s takovým funkčním zaměřením nepočítalo. To se projevuje zejména v dřevinném složení keřového patra. Po celé ploše parku je zřejmé, že pro výsadbu keřů byly voleny především výrazně kvetoucí druhy, které plnily převážně dekorativní funkci. Dodatečně pak zpevňující funkce na okrajích svahů a prostorové funkce na okrajích cest. Zbytky těchto výsadeb jsou zachovány po celé ploše parku.

Protože keřové patro v prvcích ÚSES plní především ochrannou funkci pro život a migraci drobných organismů (ať už obratlovců nebo bezobratlých), bude vhodné volit pro výsadbu keřů jiné druhy, než jako se v současné době v lokalitě vyskytují, a to takové, které splňují především nároky kladené na složky ÚSES.

Zvolené keře by měly vyhovovat těmto požadavkům:

- Zajištění dostatečného krytu půdního povrchu,
- schopnost snášet zastínění, tam kde budou keře vysazeny pod hustší stromové patro,
- jejich plody by měly poskytovat zdroj potravy pro co nejširší škálu živočichů po co nejdelší část roku (zejména přes zimu),
- na vybraných lokalitách vyhovovat i specifickým nárokům těchto lokalit (svahy, oslunění).

Po provedeném místním šetření navrhuji provedení výsadeb zejména ve čtyřech lokalitách:

1. Doplnění (aspoň částečné) dochovaných zbytků liniových výsadeb keřů na okrajích svahů. Protože tyto lokality jsou v současné době zpravidla zastíněny stromy, bude zde důležitá schopnost vysazených keřů snášet zastínění do té míry, aby v něm byly schopné nejen růst, ale i kvést a plodit.
2. Po dohodě se správcem elektrovedu vedoucím přes plochu lesoparku využít pravidelné údržby, kdy bude plocha elektrovedu vyčištěna a na místo dosud planě rostoucích náletových dřevin (převážně bez černý, javory, akát, ořešák) vysázet keře, které nebudou svou výškou překážet funkčnosti elektrovedu. Tyto keře by měly vytvářet natolik hustý porost, aby zabránil dalšímu rozvoji náletů, a být schopné snášet i déletrvající přímé oslunění (směr elektrovedu S-J).
3. Lokalita podél parkové cesty při východním okraji parkové části lokality. Zde doporučuji zejména výsadbu ptačího zobu, který zde při dostatku světla dokáže kvést a plodit.

4. Pro výsadbu keřů a bylin ze zdrojů od místních obyvatel doporučuji okraj parkové plochy v parkové části lokality (viz obrázek č. 1).

Naopak nedoporučuji vytvářet takové linie keřů podél přilehlé silnice, neboť hrozí vyšší mortalita živočichů do těchto liniových výsadeb se stahujících.

Počty sazenic: Při výsadbě doporučuji trojúhelníkový spon 70 x 70 cm. Počty sazenic jsou v daných lokalitách omezeny pouze plochou (nebo délkou vymezených lokalit).

Návrh keřů

Pámelník bílý (*Symphoricarpos albus*) je hustě větvený robustní opadavý keř s tenkými vzpřímenými, jemně chlupatými výhony z čeledi zimolezovitých (Caprifoliaceae) až dva metry vysoký, silně odnožující, domovem v Severní Americe.

Popis

Pámelník bílý se dorůstá až dvou metrů a má tenké, hustě rostoucí větve. Borka je šedohnědá, podélně v pruzích se uvolňující. Listy má vstřícné, uspořádané ve dvou řadách, na vodorovně rostoucích větvičkách celokrajné, na výmladcích laločnaté, dlouhé až 7 cm, tmavozelené, vejčitého tvaru.

Květy má drobné, trubkovitě zvonkovité 4-5cípé v koncových hroznech, v úžlabí horních listů, bělorůžové, velmi bohaté na nektar. Kvete od června do srpna.

Plody jsou bobule, bílé barvy, kulaté, velké kolem 1 cm, obsahují dvě semena. Na keři vydrží až do zimy, hojně. Obsahují houbovitou dužninu, oblíbená potrava ptáků. Pro člověka jedovaté - obsahují saponiny a alkaloid chelidonin.

Primárně se rozmnožují vegetativně, odnožemi.

Ekologie

Pámelník bílý je nenáročný, snáší i znečištěné ovzduší, daří se mu i na chudých půdách, nevadí mu půdy mírně suché ani vlhké. Stanoviště slunné až polostinné.

Rozšíření

Pámelník bílý je původem ze Severní Ameriky, u nás vysazován jako okrasná dřevina, zdomácnělý.

Význam

Původně užívaný jako okrasný keř v parcích a zahradách. Doporučuje se do podrostů nebo pro osazení svahů, vhodný pro krajinářské úpravy.

Ptačí zob obecný (*Ligustrum vulgare*) je nejznámější dřevina používaná na stříhané (tvarované) živé ploty. Je to hustý, pomalu rostoucí keř patřící do čeledi olivníkovitých (Oleaceae). Jako jediný z rodu ptačí zob (*Ligustrum*) je rozšířen v Evropě. Dorůstá do výšky 2 - 3 metrů.

Popis

Kořeny jsou tvořeny široce rozvětvenými odnožemi. Základem keře jsou tenké vzpřímené větve pokryté měkkými krátkými šedivými chloupky. Drobné bílé květy jsou uskupeny v květenství lata.

Ptačí zob obecný rozkvétá drobnými čtyřčetnými květy uspořádanými ve vzpřímených vrcholových latách. Vonné laty kvetou v období květen až červenec.

Plodem je až 8 mm velká, téměř kulovitá nebo vejčitá, lesklá černá bobule s fialovohnědými semeny. Dužina uvnitř plodu byla v minulosti díky své sytě červené barvě používána k dobarvování červeného vína. Bobule dozrávají na konci léta v srpnu a září. Ve všech částech rostliny, ale nejvíce právě v plodu, se objevují blíže nespecifikované glykosidy. Toxicita není příliš vysoká. Případná otrava se projevuje zvracením a průjmem. Přesto, že mají plody svíravě trpkou chuť, jsou hojně vyhledávanou potravou ptactva, pro které bobule jedovaté nejsou, na rozdíl od člověka.

Stanoviště

Ptačí zob obecný nejčastěji roste na okrajích lesů, v houštinách nebo na slunných svazích. Nejlépe se mu daří na živných vápenatých půdách. Nachází se většinou v nadmořských výškách do 1500 m. Jde o rostlinu poměrně nenáročnou, mrazuvzdornou. Nejlépe se jí daří na slunci a polostínu.

Pěstování

Výsadbu keře provádíme na jaře po rozmrznutí půdy nebo na podzim. Rostliny sázíme 0,5 až 3 m od sebe. Po zasazení radikálně seřízneme. Dřevina je nenáročná. Vhodným způsobem pro její množení je řízkování. Od července do srpna řízujeme deseticentimetrovými bylinnými řízků, v říjnu pak dvacetcentimetrovými dřevitými. Mladé rostlinky, samovolně se objevující na stinných místech, bývají vyrostlé ze semen roztroušených ptáky.

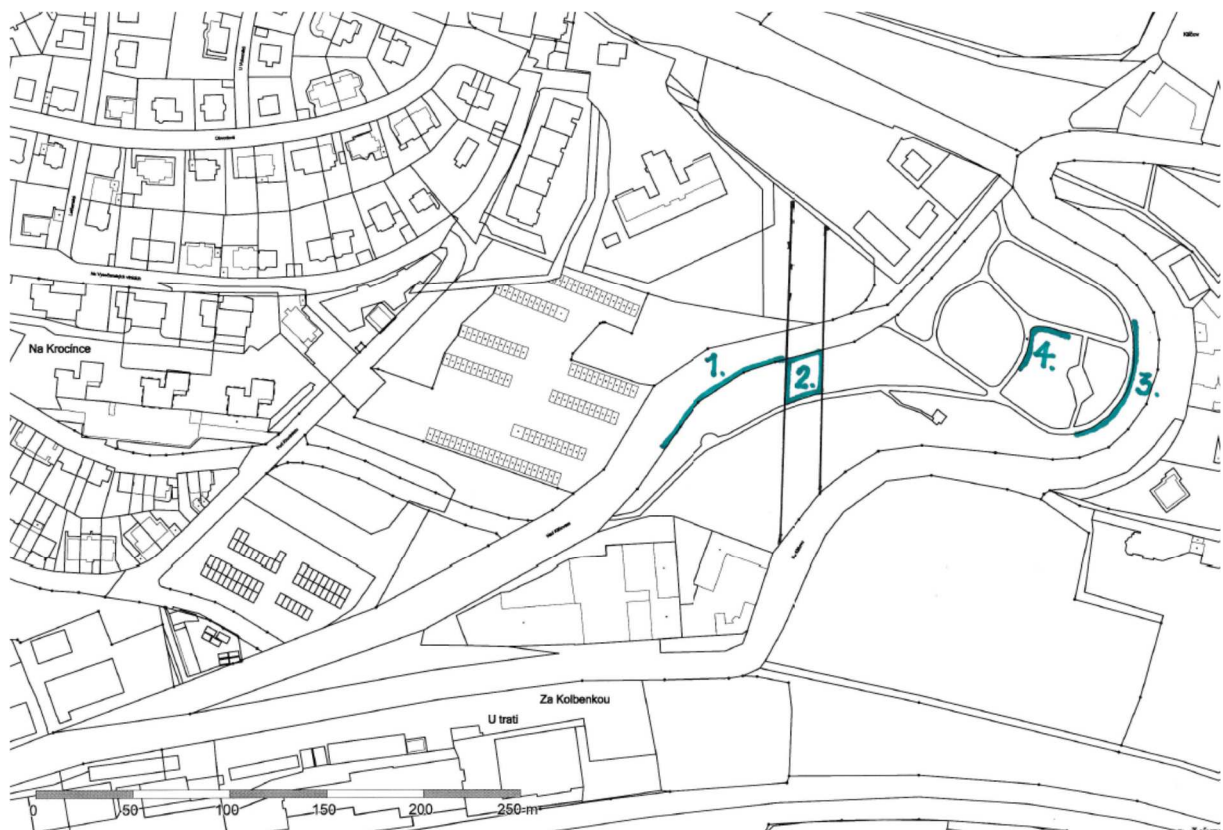
Použití

Ptačí zob obecný je jedna z nejznámějších a nejpoužívanějších dřevin na stříhané, tvarované i volně rostoucí živé ploty. Je vhodný jako podrost pod vyšší stromy.

Řeštlák počistivý (*Rhamnus cathartica*) je keř vysoký 2 až 3 metry, má načernalou kůru a rozestálé větve, které jsou řídce porostlé trny. Dlouze řapíkaté listy jsou dílem vstřícné, dílem uspořádané do svazečků, ojediněle i střídavé. Jsou široce eliptické, na čepeli dvakrát pilovité. Drobné zelenavé květy jsou uspořádány do chudých vrcholičnatých svazků a jsou většinou dvoudomé. Plodem je kulatá peckovice, velikosti hrachu, která při dozrání černá. Kvete ve druhé polovině jara, většinou na přelomu května a června.

Stanoviště:

Řeštlák je rozšířený keř. Roste v křovinách, na slunných stráních, ve světlých hájích, na okraji lužních lesů, z nížin až do podhůří.

Obrázek č. 1: Snímek mapy KN se zákresem doporučených lokalit